

Zápis

z obhajoby disertační práce pana Mgr. Martina FORMÁNKA

konané dne 19. září 2013

téma práce: „Josef Šusta – prezident České akademie věd a umění (1939 – 1945).“

přítomní: dle prezenční listiny

doc. PhDr. Jana Čechurová, Ph.D. - předsedkyně

prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc. – školitel

doc. PhDr. Karel Novotný, DrSc.

PhDr. Jan Randák, Ph.D.

PhDr. Veronika Středová, Ph.D. – oponent

PhDr. Michal Svatoš, CSc. – oponent

Předseda komise paní doc. Ph.D. **Jana ČECHUROVÁ**, Ph.D. zahájila obhajobu a představila přítomným kandidáta pana Mgr. Martina FORMÁNKA, stručně seznámila přítomné s průběhem jeho studia. Školitel pan prof. PhDr. **Zdeněk BENEŠ**, CSc. představil doktoranda a seznámil komisi s uchazečem a jeho disertační prací. Upozornil zejména na aktuálnost zvoleného tématu, snahu M. Formánka porozumět osudům Josefa Šusty, vidět je důsledně v rámci tehdejších dobových podmínek. M. Formánek podle prof. Z. Beneše usiloval o aktérský dobový pohled, nikoli o soud. Zvláště pak upozornil na poslední kapitulu práce, kde autor s ohledem na vnější i vnitřní okolnosti zdokumentoval a vyargumentoval jejich podíl na Šustově dobrovolné smrti. Za nejcennější považuje Z. Beneš kandidátovu snahu o zúčtování s výkladem Šustovy smrti jako důsledek politické situace. Upozornil především na skutečnost, že Šusta byl v té situaci nejen na konci svého života, ale také na konci své doby. Kandidát pan Mgr. **Martin FORMÁNEK** seznámil přítomné se svou disertační prací. Sdělil především z jaké pramenné základny vychází jeho studie, jak je vlastní práce strukturovaná a poukázal na těžiště své práce, které spočívalo ve snaze o zjištění skutečností, které vedly Josefa Šustu k dobrovolnému ukončení života v roce 1945.

Poté oponenti paní PhDr. **Veronika STŘEDOVÁ**, Ph.D. a pan PhDr. **Michal SVATOŠ**, CSc. přednesli závěry svých posudků. V. Středová ocenila především kvalitu a přínos kapitol

věnujících se závěru Šustova života a typologizaci sebevraždy, kterou M. Formánek provedl. Tyto části doporučila kandidátovi k publikaci. Po stylistické a formální stránce neshledává žádná pochybení. Dle V. Středové chybí však samotné práci teoreticky propracovaný základ, který by rozvíjel vlastní koncept práce. Upozornila také na faktografické chyby, které již byly zmíněny ve vlastním oponentském posudku, a zde uvedla pouze chybně uváděný vliv školy Annales na J. Šustu, který byl podle ní zanedbatelný. Položila kandidátovi dvě otázky. Jaký byl vztah mezi J. Šustou a Z. Nejedlým? Jak byl reflektován J. Šusta v 50. letech? M. Svatoš ocenil především to, že práce M. Formánka ukazuje osobnost J. Šusty jako člověka, který zůstal demokratem a humanistou. Velice kladně hodnotil Formánkovu typologizaci sebevraždy, která tuto skutečnost potvrzuje. Po stránce formální ani obsahové nemá žádné zásadní výhrady. Doporučil také ve shodě s V. Středovou závěrečné pasáže publikovat.

Kandidát pan Mgr. **Martin FORMÁNEK** odpovídá na posudky oponentů. Při zpětném pohledu vnímá za oprávněné vytčené slabiny samotné práce. Uvádí, že po metodologické stránce mu šlo především o výřez ze Šustova života, o snahu zpracovat toto zvolené období empaticky ve shodě se Šustovým přístupem například k období středověku. Konstatoval, že se pokusil o analýzu z pozice literáta. Zdůraznil Šustovu erudici ovlivněnou dobou, o které píše a kdy daný text píše, díky tomu vyniká také jeho stylistika. V. Středová podotkla, že Šustovi tuto erudovanost umožnila celková kulturní situace doby, kterou pak spolu se svým nadáním dokázal Šusta zúročit. Podle M. Svatoše je J. Šusta ztělesněním typu, u kterého je velice těžké přesně říci, zda se jedná o vědce nebo literáta. M. Formánek dále reagoval na otázku účasti Šusty ve veřejném životě. Podle něj je možné období mezi válkami vnímat jako dobu, kdy byla snaha Šustu do veřejného života zapojit, v období 1939 – 1945 je pak aktérem veřejného života jako prezident Akademie. Podle M. Formánka je otázka, co je a co není veřejný život. V. Středová upozornila na to, že pokud by se J. Šusta neúčastnil veřejného života, stěžil by byl zván na mezinárodní kongresy, stejně tak je i podle ní dokladem jeho veřejných aktivit účast J. Šusty na setkání Pátečníků. M. Formánek také konstatoval, že se mýlil ve svém tvrzení stran vlivu školy Annales na J. Šustu. Ve shodě s tím V. Středová upozornila na závislost české meziválečné historiografie na německé prostředí a jen velmi malý vliv Annales, spíše se jednalo o paralelnost a ne závislost. Kandidát také reagoval na další otázky V. Středové. Stran vztahu J. Šusty a Z. Nejedlého vyzdvihl jejich vzájemnou úctu, blízkost. Poukázal mimo jiné i na fakt, to byl právě Z. Nejedlý, který se snažil při pohřbu J. Šusty prosadit na jeho rakev státní vlajku. Stran reflexe J.

Šusty poukázal na snahu J. Werstadta o zachování odkazu svého učitele, jeho osobnost pak byla zapomenuta víceméně až do 90. let.

Diskuse:

Na otázku paní doc. PhDr. J. Čechurové, Ph.D., zda na sobě skutečně J. Šusta pozoroval stejné problémy, jakými trpěl J. Pekař, M. Formánek konstatoval, že se mu prozatím nepodařilo dohledat relevantní zdravotní dokumentaci a hodlá tuto záležitost prodiskutovat i s psychiatry. Pan prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc. poukázal na vzpomínky pamětníků, kteří poukazovali na postupnou ztrátu paměti J. Šusty. Jako další problém vidí M. Formánek také v angíně pectoris, kterou J. Šusta trpěl. Na dotaz doc. PhDr. K. Novotného, DrSc. stran úlohy J. Slavíka v kauze J. Šusty v roce 1945 odpověděl M. Formánek negativně, při svém studiu nenarazil na doklad o jeho účasti na této kauze. Dále byl diskutován Šustův zdrženlivý vztah k protektorátní realitě. PhDr. Jan Randák, Ph.D. položil otázku, zda je možné určit, zda se jednalo o vědomou Šustovu strategii nebo o postoj člověka. Podle M. Formánka to byl především jeho lidský postoj, vědomí, že to nemůže udělat. Prof. Z. Beneš upozornil na to, že J. Šusta viděl osud svého blízkého přítele E. Háchy, stejně tak i dalších kolegů (např. B. Mendla). M. Formánek také poukázal na J. Šustu jako na člověka vyrostlého na humanitních ideálech, který byl v roce 1945 konfrontován s realitou násilí a vražd.

Následně paní doc. PhDr. J. Čechurová, Ph.D. ukončila diskusi. Konstatovala, že kandidát odpověděl na všechny položené otázky. Následovala uzavřená část jednání a tajné hlasování o udělení titulu Ph.D. Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: Dagmar Erbenová

Podpis předsedy komise: